

Apcirkņos nāk rekorddraža, kvalitāte klībo

«Graudu pietiks gan maizei, gan lopiem!» šādi graudu ražu rezumē Latvijā lielākā lauksaimnieku kooperatīva Latraps izpilddirektors Edgars Ruža.

TEKSTS – SANDRA DIEZINA, FOTO – VITALIJS STIPNIĒKS, DIENAS MEDIJĀ

Lai arī paredzams, ka šoruden apcirkņus piepildīs graudu rekorddraža, graudu kvalitāte nesilda lauksaimnieku sirdis. Paredzams, ka globālo katalizmu dēļ graudu cenas vēl turpinās kāpt debesīs, un tas var atsaukties uz citām nozarēm – pārtikas pārstrādi, lopkopību, alkoholisko dzērienu ražošanu.

VAIRO CERĪBAS

Salīdzinoši labie laika apstākļi pavasarī un vasaras pirmajā pusē pašmāju graudaudzētājos vairoja cerības uz ļoti labu ražu. Taču, sākoties labības novākšanai, laiks sāka niķoties – stiprais vējš un pēkšņās lietusgāzes daļu labības un rapšu lauku jau jūlija vidū sagāza veldrē, kas viesa šaubas par atbilstošu tehnoloģiju lietošanu. Daļa lauksaimnieku atzina, ka veldre vairāk skārusi tos laukus, kuru saimnieki bija mēģinājuši ietaupīt, nelietojot atbilstošos pretveldres līdzekļus. Jau jūlija beigās Zemkopības ministrija prognozēja, ka vidējās graudaugu ražas Latvijā būs salīdzinoši augstas. Ja pērn ziemas kviešu vidējā raža bija 3,08 t/ha, tad šogad tā tiek prognozēta 3,9 t/ha apjomā, kas ir vērā nemams pieaugums. Savukārt rudziem vidējais ražas apjoms pieaugums varētu būt par pat tonnu – no 2 t/ha pērn līdz 3 t/ha šogad. Tiesa gan, šo prognožu piepildīšanās par kopražas pieaugumu un graudu kvalitāte galvenokārt būs atkarīga no laika apstākļiem, jo lietavu un vēja dēļ labība un rapši dažviet bija sagūlūši veldrē, it īpaši Zemgales reģionā, turklāt

labības nogatavošanos kavēja saulaino dienu trūkums. Taču šā brīža prognozes pārspēj visus iepriekšējos pareģojumus – Latvijā šogad varētu novākt rekordražu – ap 1,8 miljoniem tonnu, kas ir ievērojami vairāk nekā pagājušajā gadā. Ja tas notiks, pusmiljonu tonnu nebūs, kur likt, lēš *Latraps* izpilddirektors.

Saskaņā ar Lauku atbalsta dienesta datiem par atbalstam deklarētajām platībām šogad graudaugi ir iesēti aptuveni 570 tūkstošu hektāru platībā, kas ir par 9% vairāk, salīdzinot ar iepriekšējo gadu. Šis ir viens no iemesliem, kāpēc šogad varētu būt gaidāma pēdējos gados lielākā kopra-

**Latvijā šogad
varētu novākt
rekordražu – ap
1,8 miljonus tonnu;
ja tas notiks,
pusmiljonu tonnu
nebūs, kur likt.**

ža, ko arī veicinājuši labvēlīgi laika apstākļi rudens un pavasara sējai, kā arī labi kultūraugu pārziemošanas apstākļi. Zemkopības ministrijas Tirdzniecības un tiesību atbalsta departamenta Pārtikas nozares nodaļas pārstāve Maruta Grīnberga paredz, ka raža varētu būt lielāka, nekā prognozēts,

bet kvalitāte – sliktāka, tamdēļ būs daudz lopbarības graudu.

KILOMETRU RINDAS

Ražas novākšanas īpatnība šogad – daudz graudu ir ļoti mitri, līdz ar to nederīgi pārtikai, bet der tikai lopbarībai. Tieši paaugstinātā mitruma dēļ kaltēm šogad nākas strādāt ar pilnu jaudu un tās nespēj pieņemt visu izaudzēto. Lielākie graudu iepircēji ierobežojuši graudu pieņemšanu, jo kaltes nespēj visus graudus apstrādāt. Turklāt zemniekiem nācās stāvēt vairākus kilometrus garās rindās, lai varētu nodot izaudzēto.

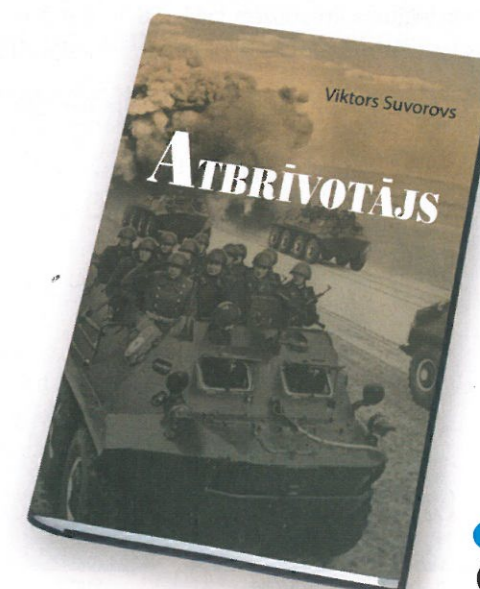
Graudkopjus sasniedza paziņojumi, ka cits pēc cita aizveras graudu pieņemšanas punkti Dobelē, Saldū, Vārmē un citviet, jo kaltes nespēja tikt galā ar mitrajiem graudiem. Mitrums graudos svārstījās no 18%, kas ir par četriem procentpunktiem vairāk nekā parasti, un pat līdz 30%, līdz ar to nācās tērēt lielus resursus žāvēšanai. Kā atzina viens no graudkopjiem – lauksaimnieki ļaus labi nopelnīt energoresursu ražotājiem. Mierinājums zemniekiem gan ir labās graudu cenas, kas daļēji spēs kompensēt lielos izdevumus. Iespējamā rekordražā aktualizējusi jautājumu par graudu noliktavām – to var pietrūkt, taču, kā norāda paši lauksaimnieki, šāda raža iespējama tikai reizi desmit gados, tāpēc satraukumam neesot pamata. Šobrīd situācija ir stabilizējusies, un lauksaimnieki cer, ka izdosies kult visu izaudzēto un nodot to kaltēšanai. Jau tuvākajās nedēļās

Viktors Suvorovs ATBRĪVOTĀJS

“Atbrīvotājs” ir populārā dokumentālista, skarbā padomju militārisma kritiķa Viktora Suvorova pirmā grāmata, kas tulkota vairāk nekā divdesmit valodās. Pirmizdevumu tā piedzīvoja 1981. gadā (likteņa ironijas pēc, laikā, kad PSRS centās “atbrīvot” Afganistānu) — angļu valodā. Pirmo reizi kāds “atbrīvotājs” uzdrīkstējās rakstīt par savu “atbrīvotāju armiju”, noraujot tai maskēšanās tērpu. Šajos aizraujošajos stāstos līdzās padomju armijas iekšējā absurda tēlojumam būtiska grāmatas daļa rāda Čehoslovākijas “atbrīvošanu” — notikumus Prāgā 1968. gadā — ne no politiķu tribinēm, bet no notikumos iesaistītu karavīru un virsnieku skatpunkta.

No krievu valodas tulkojis Jānis Kalve.

dienas business privilēģiju kartes īpašniekiem 15% atlaide grāmatām no izdevniecības Dienas Grāmata. Grāmatas var iegādāties izdevniecībā Mūkusalas ielā 15, tālr. 67063129.

**Dienas
Grāmata**

www.dgramata.lv

paredzama aktīva graudu eksporta sākšana, un ostās sagaida vietējo graudu būtisku pieaugumu.

Šeit jāpiebilst, ka pērn graudi bija viens no galvenajiem eksporta produktiem. Visvairāk pašmāju lauksaimnieki tos eksportēja uz tādām valstīm kā Maroka, Vācija un citām.

SKAR SAUSUMS

Situāciju graudu nozarē noteikti ietekmē notiekošais pasaules tirgos, tostarp ilgstošs sausums Krievijā un atsevišķos ASV štatos. Kā ziņo *graudi.lv*, ASV Lauksaimniecības departaments (USDA) augusta atskaitē samazinājās kviešu ražas prognozi pasaulei 2012/13. gadam aptuveni par 2,5 miljoniem tonnu (jūlija prognoze – 665,3 miljoni tonnu). Visbūtiskāk prognozes samazinātas Krievijai un Kazahstānai. Paredzams, ka kviešu raža saruks arī Turcijā, Argentīnā, Sīrijā un ES valstīs. Daļēji to kritumu kompensēs ražu pieaugumi Indijā, ASV, Ukrainā, Kanādā un citās valstīs. Arī Eiropā ir vairāki reģioni, kuros valdošie laika apstākļi – lielais un ilgstošais sausums Portugālē, Spānijā, atsevišķos Itālijas un citos ES reģionos un pārmērīgi lietainie apstākļi Lielbritānijā un Īrijā – var atstāt zināmu negatīvu ietekmi uz ražas kopapjomiem un graudu kvalitāti. Līdz ar to Eiropas Komisija jau paredz, ka kopējie graudu ražas apjomi ES samazināsies: salīdzinot ar iepriekšējo gadu, graudu raža, iespējams, saruks apmēram par 5,3 miljoniem tonnu. Būtiskākais samazinājums varētu skart kviešus un kukurūzu. Saskaņā ar pašreiz pieejamiem Eiropas Komisijas datiem būtisks graudu ražas samazinājums prognozēts tādās ES lielākajās graudu ražotājvalstīs kā Polija,

Itālija, Spānija, Ungārija un Rumānija. Savukārt Krievijā, kur arī valdīja sausums, kviešu kopraža varētu būt mazāka pat par sešiem miljoniem tonnu, nokrītot līdz 43 miljoniem tonnu, Kazahstānā – par diviem miljoniem tonnu līdz 11 miljoniem tonnu. Korekcija veikta, jo abās šajās valstīs jūlijā un augusta sākumā lielākā daļa vasaras kviešu sējumu stipri cieta no spēcīga karstuma un sausuma. Turklāt Krievijā šosezon kviešu sējumu platības samazinājušās 1,5 miljonu hektāru apmērā.

IETEKMĒS CENAS

Visi šie apstākļi liek domāt, ka cenas maizei un graudaugu produktiem varētu pakāpties ne vien pasaulē, bet arī Latvijā. Jau sākot iepirkt jauno ražu, *a/s Rīgas dzirnavnieks* cenas lēsa par 20–40% augstākas nekā pērn. Arī valstī lielākā graudu iepircēja *a/s Dobeles dzirnavnieks* paziņojusi, ka augstās izejvielu ce-

ar kuriem jau iepriekš noslēgti līgumi, cenu izmaiņas skars, šiem līgumiem beidzoties.

Maizes ražotāji gan pagaidām piesardzīgi vērtē iespējamo cenu kāpumu, sakot, ka jāpagaida ražas novākšanas finišs un jaunie līgumi ar miltu piegādātājiem, un tikai tad varēšot spriest, par cik un vai vispār cena kāps. Iemesls – jau tā zemais maizes patēriņš pēdējos gados arvien sarucis, un, šķiet, ka tālāk vairs nav, kur iet. Proti, 2005. gadā vidēji katrs Latvijas iedzīvotājs patērēja 52 kilogramus maizes, 2010. gadā šis skaitlis jau bija nokritis līdz 40 kilogramiem.

Maizes ceptuves *Roga-Agro* valdes priekšsēdētājs Valdis Circenis jau pavēstīja, ka nākamēnes sagaidāms cenas pieaugums kviešu miltiem par dažiem procentiem. Tas gan esot pirmais cenu kāpums, taču pēc graudu uzkrājumu izveidošanas jau varētu būt lielāka skaidrība par turpmāko. «Uz maizes cenu tas atstās ietekmi, un pāris santīmu var nākt klāt, jo līdz šim jau divus gadus cenas turējušās stabilas vai akciju ietekmē sarukušas, bet ražošanas izmaksas tikai pakāpušās uz augšu,» klāsta V. Circenis. Arī *Putnu fabrikas Ķekava* vadība jau izteikusies, ka graudu cenu pieaugums atstās ietekmi uz gaļu, kas, visticamāk, sadārdzināsies. **LD**

Paredzams, ka pircēji izjutīs cenu kāpumu gan graudaugu pārtikas precēm, gan dzīvnieku barībai.

nas pasaules tirgos noteikti atsauksies uz Latvijas tirgu, jo cenas lokāli zemas nav iespējams noturēt. Paredzams, ka pircēji izjutīs cenu kāpumu gan graudaugu pārtikas precēm, gan dzīvnieku barībai. Jau šobrīd notiek cenu paaugstināšana, taču tos industriālos klientus,

255 tūkst. ha

3,9 t/ha

PROGNOZĒTĀ RAŽA (T/HA) UN SĒJUMU PLATĪBAS LATVIJĀ

AVOTS ZEMKOPIBAS MINISTRĪJA

3,5 t/ha

2,7 t/ha

3,0 t/ha

2,2 t/ha

2,5 t/ha

3,0 t/ha
96,3 tūkst. ha

2,7 tūkst. ha

13,2 tūkst. ha

37,1 tūkst. ha

61,7 tūkst. ha

84,2 tūkst. ha

Ziemas mieži

Triticāle

Rudzi

Auzas

Vasaras mieži

Vasaras kvieši

Ziemas kvieši